

”אם זכר אם נקבה”, היא באה ללמד:

”זכר” — לרבות את הולד, שנולד מבהמה שהיא קרבן שלמים, שגם הוא יקרב שלמים.

ודנה הברייתא: למה לי לדרוש את דין הולד מיתור המילה ”זכר”?

והלא דין הוא, אפשר ללמוד את דינו מקל וחומר: ומה תמורה של שלמים, שאינה⁽⁶⁾ גידולי הקדש, בכל זאת היא קריבה, כמו שיבואר בהמשך הברייתא. ולד של שלמים, שהוא גידולי הקדש, אינו דין שיקרב!⁽⁷⁾

אך יש לפרוך: מה לתמורה, שהיא חמורה

יותר מולד שלמים, שכן נוהגת קדושת תמורה בכל הקדשים של יחיד, תאמר בולד, שאינו נוהג בכל הקדשים, שהרי עולה ואשם זכרים הם. ואם כן, אין לומר שולד של שלמים חמור מתמורת שלמים, אלא אדרבה, התמורה חמורה ממנו!

ועתה, הואיל⁽⁸⁾ וולד אינו נוהג בכל הקדשים, היה עולה על הדעת לומר שאינו קרב. הלכך, תלמוד לומר ”זכר”, לרבות את הולד.

ועוד דורשת הברייתא: מה שאמרה התורה ”נקבה”,⁽⁹⁾ בא לרבות את התמורה, שגם

6. גירסת התורה כהנים.

7. כתב השפת אמת: לכאורה משמע מדיון זה, שהיתה לחכמי הברייתא ידיעה מוקדמת מסברא שהולד קדוש, אלא שלימודם הוא לענין ההקרבה. כמו שכתבו תוס' [ד"ה נקבה] לגבי תמורה, שהיות וכתבה התורה בפרשת תמורה ”והיה הוא ותמורתו יהיה קודש”, ידעינן שהיא קדושה. וממה שנאמר ”נקבה” בפרשת שלמים אנו למדים שהיא קרבה. כי אם נאמר שאין לחכמים סברא מוקדמת שהולד קדוש, קשה, מה רצתה הברייתא ללמוד על ולד בלימוד של קל וחומר מתמורה? ומה ענין זה לזה, הלא התמורה קדושה, ואילו הולד אינו קדוש, ומאיזה טעם יתקדש? והסברא היא, מה שאמרה הברייתא ”ולד שגידולו הקדש”, שעצם גדילתו במעי הקדש, הוא הנותן לו קדושה. ולפי זה מחדש השפת אמת כי אפילו למאן דאמר [לעיל יא א] ”ולדות קדשים בהויתן הן קדושין”, והיינו בשעת לידתן, זה דוקא לגבי שתחול עליהן קדושת הגוף, אבל גם הוא סובר שאפילו במעי אמן יש על הולדות קדושה מסוימת מחמת היותן ”גידולי הקדש”. ויצטרכו פדיון, ככל

קדושת בדק הבית, אלא שסובר כי אין על הולדות קדושת הגוף עד ”הויתן”.

ומביא שם שהקשה לו חתנו הרה”ג הרי”מ שאם אפילו למאן דאמר ”בהויתן” חלה עליהן קדושה, על כל פנים קדושת בדק הבית אפילו בהיותן במעי אמן, אם כן, יהיה הדין שלא יוכלו להקדישן לקרבן אחר, ומוכיח שם שלמאן דאמר ”בהויתן” אפשר להקדישן לקרבן אחר במעי אמן.

ומתוך, שכל זה אמור לפי ההוה אמינא, שאינו קדוש ליקרב. אבל לפי מסקנת הברייתא, שלמדים מ”זכר” שהולד קדוש ליקרב, אכן אין לו קדושה כלל במעי אמו, כיון שעתידי להתקדש בהויתן אפילו להקרבה ויהיה ראוי למזבח, לא חלה עליו קדושת בדק הבית.

אבל הגרי”ז כתב, שדיון הברייתא על הולד הוא על עצם קדושתו, ועל הקרבתו.

8. לפי גירסת השיטה מקובצת והגר”א.

9. תמה הרב רבינו יוסף בתוס' [מובא בשיטה מקובצת]: הרי מה שאמרה התורה ”אם זכר אם נקבה” אינו מיותר שהרי הוצרך ללמוד ממנו